

Romantische rotstuin vernieuwd

Barones (rechts) met gezelschap in de tuin, vermoedelijk eind jaren vijftig.

De rotstuin van het kasteel wordt gerenoveerd. De tuin is in de jaren dertig van de vorige eeuw aangelegd door de barones. Haar aantekeningen vormen de basis voor de opknopbeurt.

Een zacht grastapijt, groen in allerlei tinten, keien, kleurrijke planten, paadjes van stapstenen, een verhoogd terras met droogmuur; het zijn elementen die samenvloeien in de romantische rotstuin. Begin 20ste eeuw zijn rotstuinen in Nederland in de mode. Voor barones

Marie van Heeckeren van Wassenaer vormt het de inspiratie om vanaf 1932 een deel van de tuin achter de oranjerie naar eigen inzicht in te richten. Met brokken Bentheimer zandsteen, veldkeien en oude elementen van het kasteel worden borderranden opgetrokken. Voor de beplanting worden veel vaste planten, rotsplanten en heesters gebruikt. Hierbij gaat ze heel intuïtief te werk. "Wat zij mooi vond, plantte ze", vertelt tuinbaas Rick Mensink. Ideeën haalde de barones uit de boeken van de Engelse tuinarchitecte Gertrude Jekyll, die de rotstuin in alle facetten

beschreef. En toentertijd beschreef plantenkenner John Bergmans in het tuintijdschrift *Floralia* hoe je rotsborders onder Nederlandse omstandigheden kon aanleggen, met onder meer dwergheesters en coniferen. "Echt een rotstuin is het eigenlijk niet, maar door toepassing van elementen als keien en de droogmuur kreeg het wel die naam van de barones. Ze gaf haar eigen draai aan de rotstuin, het ging haar meer om de romantische setting voor de door haar gekozen planten", licht Mensink toe.

Historisch monument

Net als in de jaren '90 van de vorige eeuw is de rotstuin aan renovatie toe. Mensink: "In de loop van decennia verandert een tuin, zie je dat hij aan het einde begint te raken en moet je ingrijpen. Planten worden groter of gaan woekeren, vaak ten koste van anderen. En er gaan planten dood." In de loop van de jaren werden gaten in de borders opgevuld met meer hedendaagse planten en éénjarigen. Deze laatste werden ook in de jaren '50, '60 en '70 veel gebruikt. "Het leidde tot

De droogmuur wordt secuur ontmanteld. (foto: Monique van der Hoeven)

een wauw-effect qua kleur maar het is wel heel arbeidsintensief en we raakten steeds verder af van de oorspronkelijke opzet, namelijk een tuin met veel vaste planten ontstaan uit de passie van de barones. Die tuin willen we in haar geest en als historisch monument zoveel mogelijk terugbrengen."

Hiervoor is samen met groenadviseur Van Donkelaar de huidige beplanting vergeleken met de beschikbare informatie over de eerste aanleg. Er is dankbaar gebruik gemaakt van een historische studie van tuinarchitecte Trudi Woerdeman uit 1992. Op basis van bewaard gebleven plantenlijsten, aantekeningboekjes met schetsjes, foto's, tijdschriften en boeken had zij de oorspronkelijke aanleg zoveel mogelijk gereconstrueerd. Daarna moesten er keuzes worden gemaakt, verduidelijkt Mensink: "De omstandigheden zijn anders dan begin jaren '30. Het klimaat bijvoorbeeld, dat invloed heeft op welke planten het goed doen en welke minder goed. Maar ook zijn veel planten en bomen groter geworden waardoor zon en schaduw anders vallen. Een aantal taxussen blijft zeker staan maar gaan we terugzagen. De Japanse esdoorns bij de waterkant zijn mooi oud geworden, die laten we met rust."

potmaat. Hierdoor groeit een border sneller en mooier vol dan wanneer vooral grote planten worden gebruikt. Tevreden kijkt Mensink naar de border: "Het lijkt vrijwel allemaal goed op te komen, hoewel je het effect pas goed over een paar jaar kunt zien. Er ontbreken nog wel planten. Dat zijn zo'n twintig minder gangbare soorten. De kweker die zou leveren is helaas afgelopen najaar overleden. Het duurt even voor we een nieuwe kweker hebben gevonden."

Tijdscapsule

De komende jaren wordt steeds een deel van de rotstuin onder handen genomen. Zo blijft de tuin visueel aantrekkelijk in plaats van dat er vooral lege vakken te zien zijn. Het volgende project is het verhoogde terras met droogmuur (een gestapelde muur waar plantjes tussen en over groeien).

Deze moeten handmatig worden ontmanteld en genummerd zodat ze exact hetzelfde weer opgebouwd kunnen worden. Het wachten is op de benodigde vergunning, licht Mensink toe. "Bij monumenten heb je te maken met regelgeving en voorschriften. Het toetsen van de vergunningsaanvraag door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed duurt langer dan gehoopt. Ik ben heel benieuwd wat we tegenkomen in de rotsmuur. Misschien wel interessant vulmateriaal, of een tijdscapsule?"

Japanse Esdoorn. (foto: Monique van der Hoeven)

Kleine potmaat

Vorig voorjaar werd gestart met een van de grotere borders. Dertig centimeter grond werd afgegraven, waarbij een mortiergranaat uit de Tweede Wereldoorlog werd aangetroffen. De randen van de border werden scherper aangezet met anti-worteldoek in de zijanten, waarna er voedselrijke grond werd gestort. Zo'n 1300 planten werden geplant, veelal met een kleine

Het streven is over vier à vijf jaar de rotstuin volledig gerestaureerd te hebben. Zo kunnen bezoekers ook de komende decennia genieten van de rotstuin zoals de barones deed. Zij schrijft op zondag 5 mei 1935 in haar dagboek: "Na de thee ging ik naar de rotstuin, die al heel mooi begint te worden."

Hoveniers Ralph Paalman (links) en Frans Freriksen planten een border vol. (foto: Van Donkelaar)